



STORTINGET

Representantforslag 101 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Aud Hove, Siv Mossleth og Willfred Nordlund

Dokument 8:101 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Aud Hove, Siv Mossleth og Willfred Nordlund om reetablering av høyere utdanning på Nesna

Til Stortinget

Bakgrunn

Sikker tilgang på kvalifisert arbeidskraft for næringsliv og offentlig sektor over hele landet har vært selve kjernen i høgskolenes samfunnsoppdrag. Etableringen av distriktshøgskolene i sin tid har i ettertid vist seg å være et av de viktigste virkemidlene for å sikre alle deler av landet arbeidskraft med høy kompetanse – spesielt innen helse, undervisning, økonomi og utdanning av ingeniører. Derfor har båndet mellom de gamle høgskolene og det regionale arbeidslivet vært svært sterkt. Nylig har både Distriktsnæringsutvalget og Demografiutvalget konkludert med at desentralisert utdanning er et av de viktigste tiltakene for å stoppe fraflyttinga fra distriktene. Utvalgene bekrefter behovet for fullverdige høyere utdanningsinstitusjoner i distriktene som grunnlag for næringsliv og arbeidsliv i hele landet.

Strukturreformen har ført til at et stort antall høgskoler er slått sammen, og flere inngår i dag i nye universiteter. Dette utfordrer kjernen i høgskoleoppdraget. Ved gjennomføringen av strukturreformen i universitets- og høgskolesektoren var regjeringens, og stortingsflertallets, mål bedre kvalitet gjennom sammenslåing av utdanningsinstitusjoner. Forslagsstillerne viser til at kun Senterpartiet var imot reformen. Senterpartiet ad-

varte mot at reformen ville resultere i sentralisering, fordi finansieringen og målkonflikter internt i de fusjonerte institusjoner ville presse fram nedlegging av studiesteder og de facto innebære en avvikling av høgskoleoppdraget – uten at dette ble debattert i Stortinget. Senterpartiet var alene om å påpeke at verken regjeringen eller stortingsflertallet kunne utstede garantier mot at fusjonerte og autonome institusjoner etter hvert vil foreta endringer i tilbudsstrukturen for å samle fagmiljøer og foreta prioriteringer som vil kunne føre til sentralisering av campusstrukturen. Dessverre viser historien at Senterpartiets frykt var berettiget. Nord universitets beslutning i 2019 om å legge ned Nesna som eget studiested, og utvikle aktiviteten i Sandnessjøen, har resultert i en sentralisering av Nord universitets tilstedeværelse i regionen og svekket befolkningen på Helgeland sin mulighet for utdanning og kompetansepåfyll, samt arbeidslivets tilgang på kompetanse.

Lærerutdanningen rakner

Høgskolen i Nesna, seinere Campus Nesna, har i over hundre år levert lærere til Helgeland spesielt, men også vært viktig for Nordland og resten av landet. Om lag 70 prosent av alle lærerne i kommunene på Helgeland er utdannet på Nesna. For barnehagelærerne er andelen omlag 90 prosent. Av de kandidatene som er utdannet ved sykepleierutdanningen i Sandnessjøen, er over 90 prosent i arbeid i kommuner på Helgeland. Dette viser hvilken betydning utdanningene på Nesna og i Sandnessjøen har for rekruttering av fagkompetanse regionalt.

Forslagsstillerne viser til at etter at Nord universitet vedtok å legge ned lærerutdanningen på Campus Nesna, gikk søkningen til lærerutdanning på Helgeland ned med 40 prosent. Det ble ikke lyst ut barnehagelærer-

utdanning i det hele tatt på Helgeland i 2020, og søknin- gen til sykepleierutdanning på Helgeland er redusert et- ter at sykepleierutdanningen i Sandnessjøen ble lagt ned.

Lærerutdanning er blant de utdanningene som i stor grad både rekrutterer studenter fra egen region, og uteksaminerer lærere til egen region. I følge Samordna opptak viser oversikten over oppmøte ved de enkelte studiestedene høsten 2020 at grunnskolelærerutdan- ningen GLU 1-7 og GLU 5-10 ved Nord universitets stu- dietilbud i Mo i Rana kommer svakest ut, med oppmøte på hhv. 30 og 45 prosent. Til sammenligning hadde grunnskolelærerutdanningene ved Nord universitet i Bodø oppmøteprosent på 48 og 57, mens Universite- tet i Tromsø sitt tilbud i Alta har hhv. 56 og 68 prosent. For å understreke alvoret kan det nevnes at alle de åtte tilbudene i Nord-Norge, bortsett fra Tromsø, ligger un- der 70 prosent.

Forslagsstillerne viser i den forbindelse til professor emeritus ved Universitetet i Oslo, Karl Øyvind Jordell, som påviser at antall lærerstudenter i Nord-Norge på langt nær er tilstrekkelig til å imøtekomme kandidat- måltallet og de arbeidskraftsbehovene som er i landsde- len. Dersom en regner at det årlig fratrer én lærer per kommune, viser Jordells beregninger at med dagens nivå på antall studenter vil antallet uteksaminerte lære- re i 2025 kun dekke opp for halvparten av de lærerne som fratrer yrket gjennom naturlig avgang. Dersom en legger til at frafallet kan være opptil 40 prosent, vil det innebære at Nord universitet vil være langt unna å for- syne samfunnet med utdannede lærere i tråd med mål- tallet for disse lærerutdanningene.

For landsdelen under ett vil antallet ferdig utdanne- de lærere være langt under det kandidatmåltallet som lærerutdanningene er forpliktet til å levere hvert år. Høsten 2020 startet det 81 studenter på lærerutdanning trinn 1–7 ved de samme lærerutdanningene. Det er 35 studenter færre enn det man skal klare å levere til sam- funnet etter fem år med utdanning.

Forslagsstillerne mener disse tallene er uttrykk for en varslet katastrofe og viser at Senterpartiet fikk rett i sine bekymringer for konsekvensene av å legge ned lærerutdanningen på Nesna. Tallene viser at Nord uni- versitet ikke ivaretar sitt samfunnsoppdrag, når nedleg- gingen av Nesna rammer rekrutteringen til lærerutan- ningen så sterkt.

Forslagsstillerne vil understreke at utdanning av læ- rere, barnehagelærere og sykepleiere er helt avgjørende

for at kommunene sitt velferdstilbud skal kunne funge- re – så også på Helgeland. Uttalelser fra regionale aktø- rer, blant annet fra Indre Helgeland regionråd, påpeker alvoret i situasjonen. Forslagsstillerne mener det vil være et faktum at dersom det ikke blir satt i gang krise- tiltak på Helgeland, vil situasjonen få dramatiske conse- kvenser for rekrutteringen av fagkompetanse til kom- munenes kjerneoppgaver.

Videreføre bruk av bygningsmassen

Bygningsmassen på Nesna representerer en unik utdanningspolitisk historie av lokal, regional og nasjo- nal verdi. Bygningene inneholder spesialrom for natur- fag, kroppsøving, kunst- og handverk, drama, musikk, osv., som er skreddersydd for høyere utdanning generelt og for lærerutdanning og førskolelærerutdanning spesi- elt. Forslagsstillerne mener det vil være sløsing med samfunnet sine midler dersom denne bygningsmassen skal bli brukt til aktiviteter som ikke kan nyttiggjøre seg disse kvalitetene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2021 starte arbeidet med reetablering av den tidligere høgsko- len i Nesna som en fullverdig høyere utdanningsin- stitusjon med grunnskole- og barnehagelærer- utdanning.
2. Stortinget ber regjeringen utrede hvilke andre per- manente studietilbud som kan lokaliseres til Cam- pus Nesna for å ivareta regionalt kompetansebehov innen andre profesjonsutdanninger og fagområder.
3. Stortinget ber regjeringen, som en del av utrednin- gen av hvilke andre permanente studietilbud som kan lokaliseres til Campus Nesna, legge til rette for at institusjonen på Nesna også kan tilby samlings- baserte studietilbud lokalisert til andre studiesteder i regionen.
4. Stortinget ber regjeringen, i påvente av reetablerin- gen av høgskoletilbudet på Nesna, pålegge Nord universitet å videreføre undervisning ved Campus Nesna, samt lyse ut studieplasser for studieåret 2021–2022 i Samordna opptak for 2021.

4. februar 2021

Marit Arnstad

Aud Hove

Siv Mossleth

Willfred Nordlund

